

Övergripande handlingsplan vid hot och våld

Barn- och
Utbildningskontoret

Innehåll

Övergripande handlingsplan vid hot och våld.....	1
Barn- och Utbildningskontoret.....	1
1. Inledning	3
2. Systematiskt säkerhetsarbete	3
3. Målsättning med handlingsplanen	3
4. Avgränsningar.....	4
5. Definitioner	4
5.1 Definition av hot.....	4
5.2 Definition av våld	4
5.3 Begreppsdefinition	4
6. Ansvar.....	4
6.1 Arbetsgivaren.....	4
6.2 Medarbetare	4
7. Förebyggande arbete	5
7.1 Kartlägg riskerna.....	5
7.2 Arbeta med värderingar och förhållningssätt.....	5
7.3 Andra exempel på förebyggande arbete	5
8. Åtgärder	6
8.1 Polisanmälan	6
8.2 Orosanmälan	7
8.3 Anmälan till Arbetsmiljöverket	7
8.5 Disciplinära åtgärder enligt Skollagen	7
9. Lokal handlingsplan vid hot och våld	8
9.1 Alla enheter ska ha en handlingsplan vid hot och våld	8
9.2 Tänk på detta när det gäller hot och våld på arbetsplatsen	8
Checklistor.....	9
Checklista att sätta upp i till exempel personalrum	9
Fler checklistor.....	9

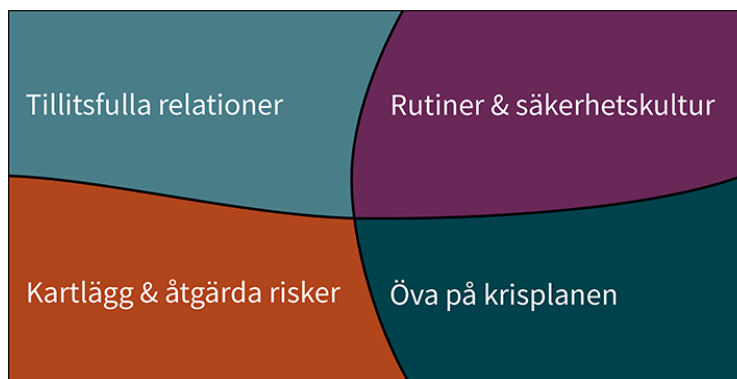

1. Inledning

För att skapa en trygg arbetsmiljö för barn, elever och medarbetare ska alla i verksamheten vara uppmärksamma på beteenden som inte är accepterade. Det är viktigt att agera utan dröjsmål vid hot och våld, vilket innebär att ta hand om de utsatta och informera ledningen. Förebyggande arbete och hantering av eventuell förekomst av hot och våld ingår i alla medarbetares ansvar.

2. Systematiskt säkerhetsarbete

Som en viktig del i arbetet vid hot och våld måste det som en del av den ordinarie verksamheten finnas ett fungerande systematiskt säkerhetsarbete och krisberedskap. Arbetet ska bygga på tillitsfulla relationer, rutiner och säkerhetskultur, kartläggning och åtgärdande av risker samt övning av krisplan. Stödmaterial finns att tillgå via Skolverket, [Säkerhet och krisberedskap i skola och förskola - Skolverket](#)

3. Målsättning med handlingsplanen

- Alla enheter ska bedriva ett förebyggande arbete för att minimera riskerna att situationer med hot och våld uppstår. Detta arbete ska mynna ut i en lokal handlingsplan (se avsnitt 9, Lokal handlingsplan vid hot och våld)
- Alla medarbetare ska veta var och i vilket sammanhang det finns risk för att hotfulla eller våldsamma situationer kan uppstå på den egna arbetsplatsen.
- Alla medarbetare ska känna till rutinerna vid en hot- eller våldssituation så att den drabbade snabbt kan få hjälp och stöd.

4. Avgränsningar

Denna handlingsplan gäller för situationer där barn, elever eller utomstående är inblandade vid hot och våld. Således gäller den inte för situationer av hot och våld mellan medarbetare, i dessa fall kontaktas HR för vidare vägledning. Vid förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck tillämpas Barn- och Utbildningskontorets vägledningsdokument i arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i förskola och skola.

5. Definitioner

5.1 Definition av hot

Med hot menas varje uttryckt hot oberoende på vilket sätt det framförs på samt oavsett om det förekommer tillhygge/vapen eller inte. Det kan exempelvis ske i ett fysiskt möte, via telefon, mejl, SMS eller andra sociala medier. Det är den som utsätts för hotet som enligt arbetsmiljölagstiftningen har tolkningsföreträde.

5.2 Definition av våld

Våld definieras som varje aggression som ger sig fysiskt uttryck oavsett om det förekommer tillhygge/vapen eller inte. Det kan till exempel vara avsiktliga slag, knuffar, kraftfulla ljud eller något annat som tillfogar skada. En skada kan vara allt från lindrig till mycket allvarlig.

5.3 Begreppsdefinition

Då planen hänvisar till "ledningen" innefattar det rektor, av rektor annan utsedd person eller för den för situationen mest lämpade företrädaren för ledningen.

6. Ansvar

6.1 Arbetsgivaren

Våra chefer har huvudansvaret för att tillförsäkra en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren skall därför utreda risker för hot och våld, genomföra åtgärder för att så långt som möjligt förhindra att någon utsätts samt kontrollera att alla medarbetare känner till rutinerna. Varje chef ansvarar för att upprätta en handlingsplan som är specifik för varje arbetsplats.

6.2 Medarbetare

Enligt arbetsmiljölagen har alla medarbetare en skyldighet att verka för en god arbetsmiljö. Som medarbetare är det därför viktigt att känna till enhetens handlingsplan vid hot och våld.

7. Förebyggande arbete

7.1 Kartlägg riskerna

För att förebygga att någon utsätts för hot och våld ska varje arbetsplats kartlägga riskerna för hot- och våldssituationer. Använd checklista enligt nedanstående länk för att kartlägga riskerna på arbetsplatsen.

[Kartlägg riskerna för hot och våld i arbetsmiljön, checklista \(av.se\)](#)

7.2 Arbeta med värderingar och förhållningssätt

En hälsofrämjande miljö med tydlig värdegrund och tillitsfulla relationer är basen för en trygg och säker förskola och skola. Arbetet ska pågå kontinuerligt samt systematiskt planeras, genomföras, följas upp och analyseras för undervisning och undervisningsfri tid.

[Värdegrund i skola och förskola \(Skolverket\)](#)

7.3 Andra exempel på förebyggande arbete

- Gå igenom Sunt arbetslivs material "[Säkerhetsdialogen](#)" – stöd för att förebygga hot och våld på arbetet.
- Plan mot diskriminering och kränkande behandling
- Raster vid olika tillfällen
- Strävan efter en hög vuxennärvaro, särskilt utanför lektionstid.
- Trygghetsvandring på skolan
- Elevskyddsombud/elevkår
- Besöksrutiner, skyltar finns vid ingångarna, besökare anmäler sig på expeditionen.
- Uppmärksamhet från all personal på utomstående som syns på skolan.
- Våga fråga men beroende på situation, gå inte ensam.

8. Åtgärder

Ledningen ska agera utan dröjsmål när de får kännedom om att någon blivit utsatt för hot eller våld.

Åtgärder vid hot och våld i skolan framgår av Skollagen 5 Kap. Hot eller våld ska rapporteras till rektor, som efter utredning alltid ska göra en bedömning om det inträffade är av en så allvarlig karaktär att det ska anmälas till polis och/eller Arbetsmiljöverket.

Vårdnadshavare till omyndiga elever (under 18 år) ska som regel informeras, men det kan finnas undantag med hänvisning till att barnets bästa måste beaktas.

8.1 Polisanmälan

Skolan ska vid varje enskild händelse överväga om en polisanmälan ska ske. Rektor har det yttersta ansvaret. Det finns vissa överväganden som ska göras innan skolan väljer att göra en polisanmälan.

Vid ett sådant ställningstagande ska följande vägas in:

- arten av det misstänkta brottet
- elevens ålder
- andra särskilda skäl
- barnets bästa

Den som är under 15 år är inte straffmyndig enligt 1 kap. 6 § brottsbalken och polisen utreder endast vissa misstänkta brott av personer under 15 år. I 31 § lagen om unga lagöverträdare (1964:167) finns en bestämmelse om när polisutredning ska inledas mot barn under 15 respektive 12 år. Denna kan fungera som vägledning när skolan överväger om polisanmälan bör göras eller inte, men är inte ett hinder för att göra en polisanmälan. Vid osäkerhet, konsultera polisen innan beslut om polisanmälan sker.

Skolan gör ett självständigt ställningstagande och kan välja att göra en polisanmälan även om den drabbade/offret inte själv vill eller vågar anmäla händelsen.

Vårdnadshavare till omyndiga elever (under 18 år) ska som regel informeras, men det kan finnas undantag med hänvisning till att barnets bästa måste beaktas.

8.2 Orosanmälan

All skolpersonal som misstänker eller känner till att ett barn far illa ska, enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen, anmäla detta till socialtjänsten i den kommun där barnet bor. Hot och våld skulle kunna vara något som utlöser anmälningsskyldigheten.

8.3 Anmälan till Arbetsmiljöverket

Det är arbetsgivaren själv som från fall till fall bedömer om tillbudet eller skadan är så allvarlig att den behöver anmälas till Arbetsmiljöverket. Vid osäkerhet om händelsen är tillräckligt allvarlig är det bättre att anmäla än att inte göra det. Arbetsgivare som inte anmält en allvarlig händelse kan bli dömd i domstol att betala böter enligt 8 kap. 2 § Arbetsmiljölagen.

8.4 Kränkingsanmälan

När hot och våld innebär en kränkning av ett barn eller en elev ska även "Plan mot kränkande behandling" aktiveras. Vid förekomst av diskriminering tillämpas Diskrimineringslagen (2008:567).

8.5 Disciplinära åtgärder enligt Skollagen

[Checklista för disciplinära åtgärder i grundskola](#)

[Checklista disciplinära åtgärder gymnasiet](#)

9. Lokal handlingsplan vid hot och våld

9.1 Alla enheter ska ha en handlingsplan vid hot och våld

Planen ska innehålla följande delar

- Riskanalys
- Förebyggande åtgärder
- Checklistor för akut skede, se exempel på checklistor nedan
- Plan för hur man systematiskt ska följa upp arbetet, t ex KIA på ENSAM
- Hur planen ska implementeras i verksamheten. Planen behöver vara väl känd av alla!
- Om det behövs kompetensutveckling inom vissa områden.
- Planen ska tas fram i samverkan med skyddsombud.

9.2 Tänk på detta när det gäller hot och våld på arbetsplatsen

(från Personalhandboken, detta är bra att ha med vid framtagandet av handlingsplanen)

- Gör en inventering över vilka risker för våld och hot som finns.
- Bestäm vad som måste göras och i vilken prioritetsordning.
- Det är viktigt att det är klarlagt vem som är ansvarig för att vidta de olika åtgärderna.
- Våra medarbetare måste få instruktioner för att kunna utföra arbetet säkert.
- Alla medarbetare måste veta hur de ska agera i en hot- eller våldssituation.
- Är arbetsplatsen utformad och utrustad så att det går att förebygga, undvika och få hjälp vid hot- eller våldssituationer?
- Tänk på att allvarliga olyckor och tillbud ska anmälas till Arbetsmiljöverket.
- Vi som arbetsgivare har huvudansvaret för att det finns rutiner och att våra medarbetare är utbildade.

Checklistor

Checklista att sätta upp i till exempel personalrum

Det kan vara bra att ta fram en checklista som man kan sätta upp där den är lättillgänglig för medarbetarna så att de vet hur de ska agera. Checklistan kan innehålla följande delar

- VAD kan definieras som hot och våld (här kan man ge ett par exempel)
- VAD ska man som utsatt konkret göra när något hänt (här kan man på varje enhet fylla i vem som ska kontaktas, var man kan gå för att få lugn och tyst miljö, telefonnummer till rektor så man slipper leta i en upprörd situation tex)
- VILKET stöd finns när man har blivit utsatt? (hur ser rutinen ut på skolan för att stötta upp för varandra? Vem kan jag kontakta på skolan för att lämna över tillsyn av elever tex? Vad kan jag få för stöd direkt och lite senare?)
- NÄR och i vilka fall tas olika kontakter? (Vem kontaktar t ex vårdnadshavare om någon har hotat en lärare? Vem gör vid behov en polisanmälan?)

Fler checklistor

Det finns även fler checklistor som ni kan utgå ifrån och anpassa till er verksamhet.

- 1 Checklista om någon blir utsatt för hot och våld
- 2 Checklista PDV
- 3 Checklista vidtagna åtgärder hot och våld
- 4 Checklista våld mellan elever
- 5 Checklista våld mellan elev och personal
- 6 Checklista våld från utomstående